

SLOVENSKI NAROD

vsak dan popoldne, izvenčni nedelje in praznike. — Inserati: do 30 pett a 2 D. do 100 vrst
2 D 50 p, večji inserati pett vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inserci ni davec posebej. — "Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravnštvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica štev. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

"Integralnost slovenstva"

"Slovenec" se je nedavno tega zalažel v članek, katerem smo pokazali na notranja nasprotja, ki je zazijalo v vodstvu SLS. Ena struja, kateri načrtuje dr. Korošec je sita kritike in abstinenca ter bi rada prešla z razvitimi zastavami v vladniški tabor. Dr. Korošec je že pred leti pripravil oportunitet in vstop v vlado. Takrat pa so zmagali ekstremisti pod vodstvom posl. Kremžaria in dr. Gosaria in SLS je moralna na večletno trnjevo pot brezplodne abstinence in kritike. Drugo smer v vodstvu SLS zastopa posl. dr. Kulovec, ki bi rad nadaljeval z lajno in ogroženim slovenstvom in na ta način prikazal mizernost in nesposobnost voditeljev SLS ter škodo, ki jo je ta stranka zadala z brezdelno svojo abstinenco našemu študiju, faktičnemu gospodarstvu in kulturni.

Zagovor »Slovenčevge« uvodnika je sila slab ter ničev. Tu sledi ekstremist SLS z novo fazo, češ da se SLS bori za »integralnost slovenstva« in za »slovensko individualnost«.

Pogledimo, kaj le z »integralnostjo slovenstva! Jasno je, da dela za slovensko integralnost in individualnost letisti, kdor priepla velesieme, kdor ščiti slovensko industrijo, kdor ji pomaga, kdor izpopolnjuje državno upravo med Slovenci, kdor žideti ceste, kdor pomaga s primerno carinsko politiko slovenskega kmetu, kdor skrbti za moderno šolstvo itd. Le kdor dela na teh praktičnih političnih področjih, je zaščiten za slovenstvo, vse drugo je klerikalna fraza in zahrbtna klerikalna avtonomija, ki ima namen, da zasužnji Slovence, jih vstopa modernejšega, naprednjega in svobodnega duha ter jim diktira cerkveno strahovlado, ki bi se ne bila neverna, tako bi se za to cerkveno strahovlado ne skrivala še huiša strahovlada nespobnih, brezobzirnih v imenu cerkve in vere makijavelistično navdahnjenih teroristov SLS. Vse, kar ni pri SLS, bi v tem slučaju prišlo pod stvarjalno brezrečnega klerikalizma, to je tiste skupine ljudi, pustolovcev in nesposobnih politikov v SLS, ki dopovedujejo javnosti, da se bore za cerkvene in verske ter visoke morale interese in ideje, dokim je njihovo praktično delovanje enostavna demagogija ter politično spletkanje po vzoru židovskih strank. Ali ni nekaj židovskega, ako SLS na vstopi v klerikalni slovenski avtonomiji podpira le klerikal, znanstvene zavode, kajti naprednih bi ne smela pod pretveto boja proti brezverju, ako bi SLS forisala svoje nesposobne, koritarske uradnike ter zapostavljala sposobne in strokovne individualnosti med naprednimi državnimi uradniki?

Integralnost slovenstva je lep pojem za zgodovinarja, Slovenci pa ne žive od pojmov! Njih dnevna hrana je mnogo težnejša in koristnejša: to so njihovi interesi v gospodarstvu in kulturi. Pomagati industriji, trgovini in obrti, pomagati kmetu, zidati ceste, šole, modernizirati šolstvo, v javno življenje uvaliti moderen duh ustvarjalnega dela, ravnavati se po izsledkih moderne tehnike, to je hrana, ki jo rabijo Slovenci. Hvaležno pa odklanjajo klerikalno frazo o »integralnosti slovenstva«.

SLS za slovenstvo v praktičnem smislu besede ni storila niti toliko, kolikor je šrneg za nohtom. Samo priznava da je čepela v oponiciji, govorila mnogo in premnogo, storila pa nič. Poslanečki je napisal potrebe Slovencev, kakor smo jih gori iznesli, zaščiti klerikalna avtonomija? In za to: kdo more več koristiti slovenskim interesom, tistim praktičnim iamrcem, ki obstajajo v zahtevah po vedno večjem številu tvornic, po vedno večjem obsegu dobrega obrtništva, po večji trgovini v slovenskih rokah, po boljšem kmetijstvu, po novem štatu itd.: klerikalna avtonomija, ali velika unitaristična država s sposobnimi praktičnimi, realnimi politiki iz slovenskih oblasti, ki znajo v Beogradu zagovarjati vsole pokrajinške in lokalne interese!!!

Vsaka država kaže gospodarsko in kulturno diferenciranost in ta diferenčnost zahteva tudi diferencirano politiko. Klerikalna stranka in tisti, ki so ji sledili, pa so to diferencijacijo zamenjali s plemensko in celo s historičnim nacionalističnim programom, ki se skriva za slovenskim klerikalizmom. Napredni Slovenci pa dobro vedo, da je njihov spas v veliki državi in sicer ne samo načijonalni, slovenski, jugoslovenski njihov spas, nego predvsem njihov gospodarski in kulturni spas. Slovenski gospodarski in kulturni interes, zastopani brez vsake pomese načijonalistične

Posvetovanja JMO

Zblížanje Davidovičeve stranke in muslimanov. — Osnovanje novega opozicijskega bloka.

Sarajevo, 12. septembra. (Izv.) Včeraj popoldne se je nadaljevala seja poslanec muslimanskega kluba. Odobreno je bilo poročilo o političnem položaju, ki bo danes predloženo osrednjemu odboru muslimanske stranke. O vsebinski tega poročila niso bile izdane v javnost nobene podrobnosti. Razprava na seji muslimanskega poslanskega kluba se je vrnila v glavnem o odnosaхjih napram ostalim opozicijskim strankam. Skoraj vsi govorilci so naglašali potrebo čim ožje sodelovanja vseh opozicijskih strank, predvsem pa z Davidovičeve stranko. Kakor se zagotavlja v krogih muslimanskih poslancev, je vladalo v njihovem posvetovanju polno soglasje o vseh političnih vprašanjih in ne obstajajo nobene razlike v nazirjanju o sedanjem političnem položaju. Dr. Šefka Behmen je nastopil za fuzijo z Davidovičeve stranko, pri čemer je naglašal, da pripada bodičnost v državi veliki jugoslovenski stranki, ki jo je treba šelevišti varstvi. Končno je na razpravi prevladalo načelo, da se z Davidovičevimi demokrati stopi v čim

ožje sodelovanje in vzpostavljanje čim tenejši odnosa, ker obstoji ista tendenca tudi v muslimanski stranki sami. — Beograd, 12. septembra. (Izv.) V političnih krogih se pojavila znatno zanimanje za akcijo zblížanja gotovih opozicijskih strank. Mnogo se komentirajo sestanki zastopnikov Davidovičeve stranke, Hrvatska zajednica in JMO, do katerih je prišlo zadnje dni. Politični krogovi so mnjenja, da pride v tem pogledu do večje jasnosti šele ob sestanku Narodne skupščine. Ako bi tej prilikom ne prišlo do fuzije Davidovičeve stranke z JMO, sodijo, da se bosta obe stranki v toliko zblížali, da ne bo med njima v odnosaхjih napram političnim dogodkom ter parlamentarnemu delu nobene formalne razlike. Po zblížjanju s tem dvema strankama stremi tudi Hrvatska zajednica, ki pa jo ovira pri tem neno separatično hrvatsko stanje. Klub temu smatrajo v političnih krogih, da bodo omenjene stranke izdelale do sklicanja Narodne skupščine program za skupno parlamentarno delo.

Notranji minister pri kralju radi uradniškega uprašanja

Kralj posegi zgodovinsko razstavo mesta Zagreba.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) V političnih krogih se pripisuje velika važnost posvetovanju ministra Pavla Radića z notranjim ministrom Božo Maksimovićem, ki se spravlja v zvezu z izpremembami med upravnim uradništvom v Hrvatski in Slavoniji. V zvezu s tem vprašanjem se spravlja tudi včerajšnja popoldanska avdijenca ministra Maksimovića pri kralju, ki je trajala od 16 do pol 17. Kakor kažejo vsi znaki, postane vprašanje izprememb med upravnim uradništvom v Hrvatski aktualno še s povratkom ministrskega predsednika Pašića v Beograd.

Velik shod Sv. Pribiševiča v Otočcu

Otočac, 12. sept. (Izv.) Po dobro uspehl prejšnjih shodov v Liki se je včeraj vrnil v Otočec veliki manifestacijski shod SDS, na katerem je govoril Svetozar Pribiševič. Klub temu, da je vso prejšnjo noč dal dej, so sprejeli nekoliko kilometrov pred mestom Svetozarja Pribiševiča banderil 20 konjenikov in seljaki na 100 okrašenih vozovih z avdušenimi ovacija. Monožica občinstva je obsula Pribiševiča avtomobil s cvetjem. V pozdrav so streljali topišči. Shoda samega se je udeležilo nad 4.000 ljudi. Ko je došel Pribiševič, se je vrnil banket za nad 150 povabljenih gostov. Incidenta ni bilo nobenega, dasi so pred shodom govorili radičevci in radicevci, da bo došlo do krvavih preteporov. Radičevci so celo od sreskega poglavjarja zahtevali, naj zborovanje prepreče. Shod SDS v Otočcu je napravil na vse, tudi na nasprotnico najboljši včas. Iz Otočca odpotuje Pribiševič danes v Brinje, kjer bo imel konferenco s svojimi pristaši, nato pa preko Plitvičkih jezer v Korenico, kjer se vrši jutri velik shod SDS, ki ga organizira posl. Stevo Kalender.

Velike priprave za kraljev sprejem v Črni gori

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Kralj odpotuje danes zvečer v južno Srbijo, od koder bo nadaljeval svoje potovanje v Črni gori. Iz Podgorice poroča, da se v severni Črni gori vrše z vso naglico velike priprave za Njegošev poslano in za sprejem kralja in kraljice, ki se bo izvršil na najbolj veličasten način. Na poti v Cetinje se bo kraljeva dvojica ustavila tudi v Podgorici, kjer se bo vrnil slavnostni obed in se v to svrhu vrše obširne priprave. Pri vhodu v mesto se postavlja slavolok, ki bo nosil na vrhu krono, na desni in levu pa ve-

ali klerikalne avtonomistične ideje, ki škoduje ustvarjenju ideje državna in nacionalnega edinstva složnih Srbov. Hrvatov in Slovencev, morajo prodreti v unitaristični državi. Samo se morajo konsekventno podpreti z idejo državnega in narodnega edinstva. Vsaka pokrajina načrte države je država, je jugoslovenska in mora radi tega priti v centrali do polne svoje veljave. Ko za-

desnice ostro kritikujejo udeležbo Italije, Pojiske in Čehoslovake na ministrski konferenci ter označujejo celotni načrt konference v takih razmerah kot pogrešen.

Odpošiljatev povabila h konferenci o varnostnem paketu, ki ga je v četrtek zvečer Briand že podpisal, se je vsled italijanskega ugovora zakasnila. Italijanski delegat Grandi je odpotoval z noto v Rim, da jo predloži ministrskemu predsedniku Mussoliniu. Po odobritvi Mussolinija se nota takoj pošle v Berlin.

Obnovitev pogajanj med Grško in Jugoslavijo

Zeneva, 12. septembra. Zunanja ministrica Grške in Jugoslavije sta imela včeraj razgovor, v katerem sta oba izrekla soglasno željo po obnovitvi pogajaj za zaključitev zveze med Jugoslavijo in Grško.

ZAGREBSKI ŽUPAN V AVDIJENCI PRI KRALJU

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Sodoben je 19. kralj sprejel v avdijenci zagrebškega župana Heinza. Avdijenca je trajala skoraj celo uro. Po konferenci je izjavil župan Heinzel novinarjem, da se je kralj zelo zanimal za uspehe posredovanja zagrebških zastopnikov v Beogradu. Kralj je obljubil, da bo poseti zgodovinsko razstavo mesta Zagreba, ki se otvoril 4. oktobra in da obsebno prisostvovat otvoritvi. Istopak mu je kralj izjavil, da je bil pri njem v avdijenci finančni minister Stojadinović, ki se je ob tej priloki zavzel za potrebe mesta Zagreba.

Boji v Maroku

Pariz, 12. septembra. »Chicago Tribune« poroča, da poveljni izkrcevalniči čet pri Alhucemosu se ni odredili pohoda v notranjost, ker še ne razpolaga z zadostnim stranom letal. »Daily Mail« poroča, da štejejo francoske čete 150.000 do 200.000 mož, katerim stoji nasproti 40.000 riških Kabilov.

Fez, 12. septembra. (Izv.) Položaj na fronti pri Uergi se veskoči ugoden razvoj. Čete so dosegle svoj cilj in se sovražnik umika na celi fronti. Francozi so dosegli svoje prejšnje postolanke. Na fronti pri Tavnu so dosegle istotko po uspehnih bojih prejšnje postojanke. Pod vodstvom generala Billotta so v Sker-Altariju in Ued - Sahelli zavzete močne postojanke in se utrdile. General Moulin je došel v Taunat, da zasleduje potek operacije.

Pariz, 12. septembra. Francoski socialisti zahtevajo takojšnje sklicanje parlamenta z ozirom na poosteni položaj v Maroku. Marokanci so ojačili maroško fronto pri Tetuanu. Pri Alhucemosu se vršili samo boji predstrž, Španske bojne ladje obstreljujejo sovražne obrambne postojanke. Španci so postavili boj težko topništvo.

Madžarske finance pred društvtom narodov

Zeneva, 11. septembra. (Izv.) Resolučije, ki jih je sprejel svet Društva narodov glede na finančno obnovbo Madžarske, zaglašajo, da se odprejo razgovori s ozirom na poosteni položaj v Maroku. Marokanci so ojačili maroško fronto pri Tetuanu. Pri Alhucemosu se vršili samo boji predstrž, Španske bojne ladje obstreljujejo sovražne obrambne postojanke. Španci so postavili boj težko topništvo.

ČIČERIN NA DUNAJU

Dunaj, 12. septembra. (Izv.) Te dan prispe v Dunaj sovjetski komisar za zunanje posle Čičerin s svojo rodbino. Čičerin je, kakor znamo, težko obolen in je lokal zdravila v Švicari. Ker pa mu načel v Švicari zaželenega leka, se je odločil, da pošče zdravilne v Dunaju in jih konzultira. Nasame se v nekem znamen sanatoriju, kjer ga bodo zdravili prvi dunajski specijalisti. V Moskvi nadomestuje Čičerina dosedan sovjetski poslanik v Pekingu Karahan.

AVDIJENCE
MEINL RAVA
mešanice za poznavalce

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Vsled odhoda kralja v južno Srbijo, kamor odpotevajo danes zvečer, so se vrstile na dvoru tekmo dopoldne številne avdijenčne. Kralj je sprejel med drugim tudi vojnega ministra Dušana Trifunovića, notranjega ministra Božo Maksimovića in ministra agrarne reforme Pavla Radića. S kraljem potuje v južno Srbijo in Crno goro notranjega ministra Boža Maksimovića.

Svečanosti v Crni gori se ne bosta udeležila princ Pavle in princezinja Olga, ki odpotujeta v Italijo, kjer se udeležita poroka italijanske princezine Maafalde s besenskim princem. Pri tej poroki bo zastopal našega kralja princ Pavle, kateri ostane v Italiji nekaj dneh, čez mesec dni, bržkone okoli 1. novembra pa odpotevajo s princezino Olgo v Ameriko v posebni misiji. Ta misija bo kratkega roka in se vrne natro proti Pavlu v Beograd, kjer ostane čez zimo.

Odhod Cankova v Ženevo

Beograd, 11. septembra. Na Švajcariji je bila obveščena iz Sofije, da potuje predsednik bolgarske vlade Cankov v Švico radi zdravljenja. Na Švajcariji se storila potrebne korake, da Cankovu omogoči nemoten prehod preko Jugoslavije. Splošno pa se smatra, da potuje Cankov v Ženevo, da se tam sestane z vodilnimi evropskimi državnikami.

JURIDIČNE KONVENCIJE Z AVSTRIJO

Beograd, 11. septembra. Minister pravde je zadnje dni vsak dan interveniral pri zastopniku ministra za zunanje stvari, da se čimprej sklenejo z Avstrijo konvenčije o sodni pomoči, o izročitvi krivcev, o izvrševanju razsodov. Povodom teh intervencij in ker so ostala med našo državo in Avstrijo še odprtia nekatera vprašanja, bodo te dni ob teh državah določeni delegati da razpravljajo le vprašanjih.

KONFIKACIJA LISTOV V SARAJEVU

Sarajevo, 11. septembra. (Izv.) Državno pravništvo je zaplenilo zadnjo številko »Katolikega Tedenika«, ki ga urejajo msgr. Cankar. To je že četrta konfiskacija v Sarajevu po novem tiskovnem zakonu. Urednika »Novega Glasnika« dr. Behmena toži državno pravništvo radi vsega. Širvanja, ki ga je zakril s ponastankom neke brzovajake iz »Politike« ter citatom nekega »Obzorovega« članka.

Odprava smrte kazni v Avstraliji

Sidney, 11. septembra. d. Parlament je sprejel zakonski načrt o odpravi smrte kazni.</p

Poslanica

prevzvišenemu knezoškofu gospodu drju, Antonu Bonaventuri Jegliču

Prevzvišeni!

Kmalu poteče sedem let, ko nas je radostno iznenadil pastirski list jugoslovenskih škofov, izdan po zagrebški konferenci dne 29. novembra 1918. — V njem stope zlate besede:

»Stari Slovenci so se z odobrenjem Rima posluževali svojega jezika v službi božji in ta pravica se je ohranila do danes in nekaterih krajih naše sedaj ujetinjene države. Kazaj se ta pravica ne razširi na vso domovino? Zato smo mi zbrani jugoslovenski škofovi sklenili obrniti se na sv. Očeta, da nam dovoli v celiem področju Jugoslavije darovati sv. mašo v starem našem slovenskem jeziku, kakor sta to delala naša apostola sv. Ciril in Metod, vsi ostali obredi pa naj se opravljajo v narodnem jeziku, kakor se to že zdaj godi z odobrenjem sv. Stolice v mnogih škofovijah.«

Kar so enodrušno sklenili jugoslovenski vladike prvi mesec našega ujednjena, so ponovili na konferenci, ki je zborovala v Zagrebu leta 1919 (15. do 20. julija). Sklenili so ponovno prosliti za potrditev privilegija staroslovenske službe božje za vso državo SHS.

Razen par malenkosti se glede na bogoslužni jezik od tedaj ni nicensko izpremenilo v naših cerkvah. Odlaganje uvedbe posvečene stare slovenščine nas je vznemirilo. Še bolj pa so nas navdajale z bojažnijo vesti, naznanjajoče, da je del jugoslovenskih škofov postal nevezit zagrebškim skelepotom iz leta 1918. in 1919. in da nasprotuje obnovitvi staroslovenske liturgije.

Prevzvišeni! V vrsti 13 vladik, ki so podpisali omenjene skelepe, blesti na šestem mestu Vaše prečastno ime. Podpisali ste jih globoko uverjeni, da je izpremenila bogoslužnega jezika v jugoslovenskih katoliških cerkvah amestna — koristna, ker omogoči razumevanje bogoslužnih činov in pomnoži pobožnost navzočnih, potrebnih, ker bi se z uvedbo staroslovensčine v naša svetinska okreplila naša narodnost in bi cerkev postale res slovenske, ne da bi se s tem kršila cerkvena edinstvo, ker obred ostane rimski. Vaš podpis — sklep, da ste krenili na pot naših blagoveštencov sv. Cirila in Metoda ter velikega vladike Josipa Jurja Strossmayerja — je vzbudil vihar navdušenja. Nekdanjega pesnika »Slavij« je nazval naš narod za »primas« Jugoslavije.

Prevzvišeni! Odločilni trenutek je blizu. Ali naj po krividi jugoslovenskih velepastirjev postane usoden za dedičino sv. Cirila in Metoda? Pri sklepaju konkordata z našo državo se bo brez dvoma uvaževala beseda jugoslovenskih škofov. Ali se bo glasila v prilog tisoč let preganjanju pastoški — staroslovenski liturgiji? Ali se izobiči iz naših svetinj za vedno?

Prevzvišeni! Dovolite pristašem velike ideje sv. solunskih bratov Cirila in Metoda iskreno prošnjo: Blagovolite ponoviti to, kar ste podpisali l. 1918. in 1919. Zavzemite se za našo staro pravdo, za staroslovensko bogoslužje! Jugoslavija Vam bo hvaležna za to v pozni rodovih.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1925.

Več duhovnikov.

Francoski univerzitetni krogi in Zveza narodov

Istočasno z državniki so se zbrali v ženevi zastopniki Udrženja univerz, katera so se leta 1923 sklopila v mednarodno federacijo. O razmerju francoskih univerzitetnih krogov napram Društvu narodov čitamo v zadnjem zvezku »Grande de Revue« stavke, ki ga je napisal Pierre Cot.

Sredi gibanja udruženja stojetiči člankar izvaja: V idejni bojih je stala učenca se mladina vedno v osprednjih vrstah in le redko je bilo, da niso dozoreli možje poskušali pozneje uresničiti nekaj svojih sanj iz mladih dni. Danes misli, da je dobila v ideji Društva narodov novo obliko za mednarodno življenje, katera bi zadovoljila množično željo in voljo po miru, njen idealizem in istodobno njen potrebo po pozitivnem cilju, kajti v današnjih časih se radi se realizira kakor filozofira. Vzroki, ki so pripeljali tako mnogo dijakov in profesorjev v Franciji v tabor internacionalistov, so razni. Obstoji namreč način misljenja v univerzitetnih krogih kakor je političen, vojaški ali poslovni način misljenja. Misljenje temelji na spoznajanju, da intelektualna kultura ne more biti čisto nacionalna in da se je v znanosti mednarodni duh izražal že od nekdaj in da spada k njenemu bistvu. Veki idejni tok, ki so urejevali francosko misljenje, so bili skupnoevropskega izvora. Srednji vek je bil doba duševnega internacionalizma, ker je klub prometnih težkočam, vojnam in politični anarhiji uresničil nadnacionalno misel krščanstva in branil civilizacijo tekom stoletij proti barbarstvu fevdalizmu. Ogromno mednarodno gibanje predstavlja renaissanca, ki je prevalevalo vse Evropo z valovi humanizma in antične umetnosti. Takrat so bili klicani na univerzite in inozemski doktorji in francoski magisterji so šli v Bologno, Salamanco, v Nemčijo. Tudi XVIII. stoletje je napolnjeno evropskega duha. Voltaire izvršuje svoje duševno gospodstvo nad Prusijo in tudi v Rusijo. Na Dunaju gradijo palace francoski arhitekti. Francija se navdušuje za politične institucije Amerike, njeni filozofi in nacionalni ekonomi hodijo v šolo pri Anglezih. In kar se tiče XVII. stoletja, ki se je pravljala kot pristno francosko, je bilo zgrajeno na elementih, iz inozemstva sprejetih. Takratni nacionalizem je bil na vsak način

manj ozkorčen nego današnji. Ljudstvo danasne dobe tripi pod krizo preražačenega in agresivnega nacionalizma. Vojska ni pomenila samo materialne katastrofe, ni uničila samo človeška življenja in gospodarstva, marveč je požara tudi duševne rezerve ljudstva. Bodimo dobri državljanji; toda ne pozabimo na evropsko skupnost, kateri pripadamo in kateri se imamo mnogo zahtevali na vseh poljih življenja. Na klopek po univerzah sede bodoči državniki. Za politiko je potrebno, da ima že iz svoje mladosti kontakt z inozemstvom. Tako spozna, v čem se narodi med seboj razlikujejo in v čem so si slični. Istinu je, da mednarodni duh koraka dalje na vseh poljih: v finanči, v gospodarskem življenju, v trgovini, v prometu, v zakonodaji. Nič ne bi bilo bolj nevarno, kakor ako bi se storil prepad, ki bi oviral urejevanje družbenega življenja. Stvor se evropsko mišljenje, pa ako se temu kdo protivi all ne in gorje narodu, ki bi stal ob strani in bi gledal kako se ta duh obrača proti njegovim lastnim interesom.

Potem pa je za Francoze še posebna politična potreba, da pomagajo Društu narodov do zmage. Tekom nekoliko let bo izkazala Nemčija dvojno število za orožje sposobnih ljudi. Ako ostane vojna ultima ratio v odnosnih med obema narodoma, ne more Francija misliti na uspešno varstvo svojih mej. Samo Društvo narodov kot udruženje vseh narodov iste civilizacije, ki zasleduje razorenje v primeri ojačanja mednarodne organizacije, je gotov mirovni instrument... Stavki, ki dajo mnogo mislit! Ideja, ki naj druži narode, mora sloveni na svobodnem prijateljstvu in bratstvu, za katera treba vstvariti trdne pogoje, da bo izključen strah šibkejšega pred močnejšim.

ES-KA JOGO TORPEDO BIANCHI

višek moderne tehnike

najceneje pri

J. GOREC

Palača Ljubljanska
kreditne banke in Gospodarska c. 14

Vsi nadomestni dell in oprema.

Arkadij Bušov:

Ne znam

Zavistjo in tih žalostjo čitam dobre, jedrnato napisane povesti znamenitih pisateljev. Vse svoje žive dni nisem in ne bom napisal nobene večje, resne povesti, pa naj mi pridejo pod roko še tako prekrasne in sijajne teme. To spoznanje človeka boli. Poleg drugih vzrokov, ki so neobhodni za tako povest, me zelo ovira moja, včasih morda preveč razvita vestnost.

Nedavno so mi pravili o nekem študentu, ki je zbiral po groših denar samo za to, da bi si kupil mladega bernardincia. Zbral je trideset rubljev, skoparil je na vseh koncih in krajin ter si kupil psicika. Skrbel je zani, zelo ga je imel rad, čez štiri mesece so mu ga pa ukrali. Student je postal pijanec. Pes je na pragu poginil.

Evo, napišite na to temo povest. Tema in obrabilna, lahko opišete, kaj vse je preživil student, kakšna je bila psihologija bernardincia, ko je umiral iz trepenjenja po gospodarju... A vi se nočete lotiti tega.

Psi od dolgega časa ne poginejo. Sem užajeno odklonil ta predlog in bil sem že vnaprej prepričan, da se mi to ne posreči, — dajo jim žvezpa, pa ozdravijo.

No, pa kaj spremitev. — Kai bom tu spremival? Da so

študenta ukradli in da je začel bernardinec popivati?

— Saj vam ne vsiljujem. Kakor vam drago. Drugi bi napisal in bi nastala prava dobra povest.

— Pa naj piše kdo drugi.

In vendar ni začel pisati oni, meni neznani drugi, temveč jaz sam. Zvečer sem naprosil vse, naj se čim manj zmenijo zame, nato sem zaprl telefon in sedel k pisalni mizi.

Povesti nikakor ne znam pisati.

— Bila je pomlad...

Od te prve vrstice mi je zadišalo po dobrem literarnem zanusu, ki človeka tako očara v delih tujih avtorjev. To je bil zelo dober začetek, toda plan in mučen dvom se mi je začel takoj plaziti po duši.

Recimo, da prečitajo mojo povest v Irkutsku. Pri njih se s spomladjo bržkone spletta predstava o kekap kopnega snega, o zrahljani kapuci in velikih topilih rokavicah. Ce oblečem svojega junaka v lahko suknjo, ce mu pripravi rožo in ga prisilim stopiti na cesto brez galoš, ni dvoma, da Irkutjanji in njihovi najbližji sosedji takoj uganijo, da je moj junak idot ali pa da gre ves obupan po pogovoru z ljubljencem dekleton zmrzovat na drugi konec mesta. Ce ostanejo pri prvem prepričanju, se jim bo zdela povest humoristična in se bo do vseh junakov besedi, naj mu položim na jezik karkoli, smerjal. Dobro sr-

ce mi pa ne dovoli izpostavljati človeka zasmehovanju. Torej, dati mu je treba ljubljeno deklico, o kateri poprej nisem mislil. To je v povesti bitje odveč. Ona se bo ves čas vrtela pod peresom, motila bo potek dejanja, dokler v sveti jezi ne uničim njenega življenja pod tramvajem poljubne smeri. Ni te treba, dekli.

imenitno. Tudi pomladni ni treba.

— Bila je tihha, vesela jesen. To je celo lepše in diši takoj po nečem otočnem, ličnem. Jeseni oblačijo ljudje, ki se niso mogli vzeti iz zastavljnice ali naročiti novega površnika, vse, kar jim pride pod roke. Sicer pa zahteva mirna jesen, tudi v Irkutsku za podlogo vsaj nekaj vate. Položim jo seveda, ni mi je žal, toda kako bodo gledali junaka v kakem majhnem južnem mestu, kjer se spomnjam lastnosti — da je znala povešati oči.

Tedaj nastane vprašanje, kje pa je mogel Čikasov opaziti, da poveša oči?

Gotovo pri nji doma. Saj ni mogoče, da bi Anjuta nepravilno ustavila Čikasova na cesti, da bi stopila z njim v stran ter začela dvigati in povešati oči, da bi se kar tu na cesti zaliubil v njo povsem tuj mladenič. Če je pa viden Anjuto v svojem stanovanju, jo moram vendar pustiti tja s predložnimi opazkami, kako je prišla tja. Pravzaprav to ne posebno težko — saj ne bom odgovarjal jaz, temveč Čikasov.

Dolgo sem si belil glavo s tem vprašanjem. Najbolje bo, če ju seznam že na kmetih, kjer žive njuni ro-

Politične vesti

— Zagrebški župan v Beogradu. Te dni se je mudil v Beogradu zagrebški župan inž. Heinzel. Kakor poročajo listi, je prišel v Beograd, da se zavame pri raznih ministrovih za čim najhitrejšo rešitev vprašanja, ki se teče izključno komunalne politike. Predvsem bi rad izpoloval, da bi država prevzela javno poslo, ki ga načrta zagrebška občina. Finančna razmerja so se zgodile, da bi država vredno delo stvarnila v stanovanjskih zadrugah. Prepričani smo, da potem ne bo dolgo, ko bo zoper zavala zadovoljstvo med prebivalstvom. Pozabljeno bo manj, kako zlo, ki danes neusmiljeno tare nesrečnega brezdomovca.

— Madžari proti nemškim Solam, Magyarorság se je silno razburil, da je skleneila nemška občina Diozbereny, da se uvede v ljudsko šolo nemški učni jezik in se ne bo poučeval več madžarski. List je ves iz sebe nad to, nemško prednostno, katero označa za plod vseňemškega gibanja in poziva vlado, naj stori kar treba, da bodo Nemci čuti, da so v madžarski državi. Ako Madžari niti Nemcem ne privoščijo matrinščino za učni jezik, si lahko mislimo, kako postopajo šele proti drugim narodnostnim manjšinam.

— Vesti o predstoječi demisiji železniškega ministra Radojevića, na česar mesto bi naj prisel radicevec dr. Maček, označujejo beogradski listi kot neresnične in pravijo, da so jo spravili v svet krog, ki niso zadovoljni z Radojevićevim nastopom glede brezplačnih železniških kart.

— Koalicija med radikalni in radičevci ni nič posebno trdna. Radičevci se neprestano pritožujejo, da radikalni ne izpolnjujejo obljub, ki so jih jim dali ob sklepni sporazuma. Nečejo premestiti, odnosno zamenjati onih uradnikov, katerih glave so zahtevali radičevci. Zato postaja razmerje med »koalicijo« in radičevci, vedno bolj hladno in ni izključeno, da se popolnoma ohladi, še predvsem se prične jesensko skupščinsko zasedanje. V političnih krogih že celo govore o možnosti, da pride med obema vladnimi strankama že v doglednem času do resnega sporov, ki bi lahko povzročili ločitev, še predno bi kdo na to mislil. Toda to naziranje je prepesimistично. Samo eno je verjetno: Stvari ostanejo take, kakor so do Pašićevega povratka. Potem seveda, — ekipa Bog dade!

— Sodba generala Bencivenga o italijanskih pomorskih manevrih. V rimskem listu »Mondo« je napisal znani general Bencivenga o baš izvršenih pomorskih manevrih sodbo, ki se mnogo komentira in ki vzbuja v visokih fajstovskih krogih nevoljo. General konstatira neugoden uspeh teh zelo dragih vaj, v glavnem radi nesrečno postavljene naloge, ki se ne sme nikdar odjavljati od realnosti. Téma teh vaj je bila pa povsem izven realnosti. Nalaga je, da rdeča stranka, ki predstavlja sovražnika Italije, pripravi v kratki dobi diplomatske napetosti, torej pred napovedjo vojne, na skrit način ekspedicijski zbor, s katerim se izvrši po otvorenih sovražnosti izkrcanje na Siciliji. Pustimo absurdnost postavljene naloge, po kateri bi bilo v kratki dobi diplomatske napetosti rdeči stranki mogoče pripraviti primer ekspedicijskega zbor, s katerim se izvrši počasna izkrcanje sovražnosti izkrcanje na Siciliji. Pustimo absurdnost tega v tem, da je bila rdeča stranka določena naloga izvršiti znotraj izkrcanja na sovražnikovem bregu, predno si je pridobila gospodstvo na morju. Ni primere v zgodovini o poskušenem izkrcanju ob takih odnosih. Preizkušnja iz velike vojne kaže, da treba za podjetje take vrste pred vsem gospodstva na morju, pod morjem in za bodoči tudi v zraku, pa tamen teh manevrov ni obsegala nič vsega tega, marveč je vrgla rdeča stranko v tragično avventuro, ko so bile azurne sile še nedotaknjene in postavljene na sijajno strategično bazo v mesinski ožini, od koder so imeli polno svobodo gibanja. Ni dvoma, da je bila tako ustvarjena situacija daleč proč od realnosti in ni čuda, da so dale operacije rezultat, tako paradosken, da se je navedeno: končati operacije. General navaja še druge zmore in meni, da reforma vojskega povestva in osredotočenje vojskih oblasti ni doalo doslej plod, ki se pričakoval.

— Ekonomsko finančni program naradikalne stranke. Pod gornjim naslovom napisao je dr. L. Marković, bivši minister in narodni poslanik, jedan interesantni studij o ekonomsko-finansijskem programu in smernicama Narodne radikalne stranke. — Kako je dr. Marković istovremeno i član

glavnog odbora stranke, oval je njegov pregledan rad, moč dobro da posluži svima, ki interesuje gledište radikalne stranke na naša ekonomsko uprednjenje in na krupna finančna pitanja države. — Cijena je brošuri 10 dinara, a dobiva se u svima v tem časopisu.

— Madžari proti nemškim Solam, Magyarorság se je silno razburil, da je skleneila nemška občina Diozbereny, da se uvede v ljudsko šolo nemški učni jezik in se ne bo poučeval več madžarski. List je ves iz sebe nad to, nemško prednostno, katero označa za plod vseňemškega gibanja in poziva vlado, naj stori kar treba, da bodo Nemci čuti, da so v madžarski državi. Ako

Prosветa

Brata Kralj

(Nekaj opomb k razstavi v Akad. domu.)

V Akademskem domu sta brata Kralj zopet razstavila. To pot svoja najnovejša dela. Menda sta hotela s tem pokazati slovenski javnosti, deloma pa tudi slovenski umetnostni kritiki najnovejšo fazo svojih umetniških stremljenij.

Brez dvoma je razstava bratov Kralj tudi umetnostni njih najnovejša in najzrelejša. Ne trdimo pa s tem, da sta z njo že dosegla definitivno stopnjo in da sta našla svojo adekvatno obliko. Brata Kralj se nahajata še vedno na prehodni točki. Njiju umetniška ustaljenost je še daleč . . .

V umetniških ustanovanjih bratov Kralj najdemo radi tega raznovrstne kompetence. Najprej tisto izredno barvno fantazijo, v kateri znatno prekašata ostale slovenske sodobnike. Ta njihova barvana fantazija je dragocen dar, ki si ga morata ohraniti za poznejši čas, ko bosta v svojih zamisilih in tudi v formalnem oziru dosegla definitivni umetniški obraz.

Nadalje razpolagata brata Kralj z izrednimi, tehničnimi, perspektivnimi talenti. Nobena specjalna ali tehnična težkoča ni zanje vprašanje moči. Z lankoto obvladata vsak posicijo in primašata s tem v slovensko upodabljajočo umetnost element, ki ni bil doslej najboljše dotiran.

Tretnji element umetniškega ustvarjanja obeh bratov leži v njihovem idealizmu. Umetnost odnosno lepota ima razne tajnosti in strani, ki se do danes vse še niso dosegli. Na vsak način spada k lepoti neposredna senzitivna učinkovitost. Imamo pa še drugi moment, ki sodeluje pri povzročitvi lepega vtisa. Na pr. moment skravnosti. V nekem oziru je namreč upodabljalča umetnost zelo blizu glasbi. Kakor izizza dobra glasba v človekovem brezboju fantastičnih slik, sanj, misterijev, zamaknjene, tako povzroča tudi lepa slika občutke, ki siliči človeka k raznim sanjam in fantazijam. Umetnina je tem večja, čim večja je moč, s katero povzroča v gledalcu fantastične misli in s katero budi človekovo fantazijo. Človek se zamakne, kar pa ne pomeni nezavestne zamaknjene ali topega gledanja, marveč zamaknjene najboljših misli, plemenitih čustev. Pri takem zamaknjenu se zbuditi ves notranji, sanjski, idealistični svet. Tedaj zahrepimo po stvarah, ki so nam najdražje. Na takih notranjih doživetjih nas navajajo samo velike umetnine.

To smo morali povedati, da razložimo tretjo sestavino umetnosti bratov Kralj. Za slike teh dveh umetnikov tiči nekaka miselnost, trepetajo skravnostni duševni vzdihlaji. Človek čuti eno neko duhovnost, ki se izraža potom zvitih rok, zlekrijenih teles, kričečih bolnih obrazov itd. Nekaj časa se le misli, da Kralj hčeta dočirati in da podajata slikarske aforizme. To pojmovanje je zelo zmotno!

Te tri elemente srečemo tudi na najnovejši razstavi. V tehničnem oziru nam podajati celo nekaj novega. V kompoziciji se obračata bolj k domaćim predmetom in ne stikata z nebesno daljnimi dogodki. Dva obrazra v nekaj rok predstavljata Potlejje, Jajčarice nudijo prizor iz domačega življenja, Kubistični elementi pri Delavcih pred tovarnami markirajo le sodobnost umetnosti. Pri najnovejših proizvodilih obeh bratov ugaja umirjenost ter izredno uspela uporaba svetlobnih elementov in temnejših barv za povezovanje skravnostnega značaja in duhovnosti slik. Za vsako sliko, to čutiš jasno, se skriva tajno, samosvoje skravnostno življenje. Brata Kralj ne slikata in ne upodabljata abecedarskih skravnosti. Pač pa so ravno radi tega naslov teh umetnih večinoma popolnoma zgrešeni. Bolje bi storila, da registrira umetnine s formalnimi ali časovnimi znaki. Poletje po našem ni potlejje. Umetnost Kralja, ki je naslikal Potlejje, pa tudi ne obstaja v denominaciji umetnosti, ki je popolnoma zgrešena, kakor pri večini ostalih umetnin, marveč v delu samem. Umetnine so pač plodovi instinkta, nikoli intelektualnih polmenovanj in razlag. Umetniki so vedno slabo razlagali lastne umetnosti.

Brata Kralj se odlikujeta še z značilnostjo, ki jo moremo na hitro roko imenovati, da je »gledanje« posebnega, njim svolstvenega sveta ljudi in prikazni. Fiziognomija ljudi in stvari, katere predočujeta, ni

Ne, to menda ne bo dobro. Kupiti psa, to najbrže ni neobhodni pogoj za javno delo. Lahko bi prisilil Čikasova, da se pripravi za trgovski poklic. Morada pa hoče postati celo letalec — kdo bi mu mogel pogledati v duš? Kam naj vtaknem v tem slučaju psa? Če ga sploh izpustim, bo v povetu luknja. Ko ga naj potem ukradejo in zakai naj zache Čikasov pisančevati? Res, pisanec lahko postane zaradi Anute, toda to je že druga stvar. Tako lahko izgubim vso povest, kakor fižol iz raztrgane vrče.

Pogledal sem na uro. Bilo je že skoraj dve, a pisati sem pričel o pol devetih. Zelo skromno računano, bom moral pisati povest najmanj štiri mesece, ako bo treba pisati vsako vrstico dve in pol ur.

Kai pa če bi začel pri psu. Kar pero v roke in začimo:

»Bernardinec Tonpi je bil — zelo dober pes. Imel je mehka ušesa, in študent Čikasov je zbiral denar, da ga ku-

In kar — saj boste gotovo razumeli ta občutek — me je postal sram za Čikasova. Menda sem preveč ignoriral samoljube tega fanta. Anuto ljubi zato, ker poveša oči: zberi denar, da si kupi Topsila, in sicer zato, ker ima mehka ušesa. Kdo bo pa verjet, da mo, re človek postati pisanec, ker ga gorje? Takemu bitju, ki je polno najrazličnejših vresenečen, sploh ni treba

realistična, ni vsakdanja, dasi se močno naranča na slovenske antropološke znake. Ta izvirnost je zelo dragocena prina umetnosti bratov Kralj.

V tehnične podrobnosti in v razlagu podenih umotvorov se ne moremo spuščati. Kdor razpolaga s pristno čustvenostjo, koga ne motijo prednosti in ki mu ne razjedajo pogleda in priznanja osebna nasprotnovanja, nai si ogleda razstavo. Pri maskateri sliki se bo zamaknil preko prasne vsakdanosti v svet človeških in življenjskih misterijev.

Al. Č-k.

Za slovenski narodopisni muzej

Že par let imamo v Ljubljani samostojen narodopisni muzej, ki ima načelo pospeševati narodopisje, antropologijo in zgodovino ljudske umetnosti, zbirati tozadne materialje, ga proučavati in hrani v svojih razstavnih zbirkah.

V prvih vrsti ima muzej načelo obdelati slovensko narodopisje. Treba je obdelati najprej domači, nam najbližji materiali ki se hrani po deželi, ali ki je v lasti zasebnih zbirateljev. Narodopisno blago, ki je najbolj izraz narodnega blista, treba zbrati, da spoznajo sebe in da nas svet spozna in bolj vočitev, kakor nas je doslej. Veliko imamo pokazati na tem polju: imamo kmetske arhitekture, originalne narodne noše, vezemine, plastiko, ljudske slikarstvo, domači umetno obrt, narodno pesem in njene melodije in pripovedano blago. To bogato narodno blago gotovo ne sme propasti in se pozabiti, zato je treba dela in zadnji čas je, da začnemo s tem delom, ki so ga Čehi, Hrvati, Srbi že davno opravili.

Vodstvo narodopisnega muzeja v Ljubljani je prevzelo po bivšem deželnem muzeju skromno narodopisno zbirko, ki ne vsebuje niti še vseh glavnih tipov narodnih noš, ljudskega pohištva in orodja, iz raznih in poslikanih okraskov itd. To zbirko je nujno treba izpopolniti. Za to načelo pa se mora zavzetiti ves narod, ker je vodstvo muzeja s skromnimi sredstvi, ki jih daje država, sčasne ne more izvršiti. Treba je, da naši intelligenti na deželi požrtvalno prevzamejo nase narodne dolžnosti pomagati vodstvu muzeja in mu nabavljati ali naznanjati razmetani in čimdrage redkejsi narodopisni materiali. Ki pod pritiskom civilizacije in moderne industrije od dne do dne boj gine. Treba je to blago ohraniti in propagirati s tem, da se poskrbi, da pride v muzej. Naj bi prevzeli požrtvovalno del te nologe duhovniki, učitelji in dijaki, ki imajo največ stike z ljudstvom in naj bi pridobilovali za muzej narodopisno blago, če mogoče kot dar ali pa ga vsaj naznani. Korist od razstavljenega narodopisnega blaga ima ves narod, dobra etno grafika zbirka je narodu zrcalo in ponos, stará umetnost naroda je pobuda novejšim umetnikom in obrtnikom.

To smo morali povedati, da razložimo tretjo sestavino umetnosti bratov Kralj. Za slike teh dveh umetnikov tiči nekaka miselnost, trepetajo skravnostni duševni vzdihlaji. Človek čuti eno neko duhovnost, ki se izraža potom zvitih rok, zlekrijenih teles, kričečih bolnih obrazov itd. Nekaj časa se le misli, da Kralj hčeta dočirati in da podajata slikarske aforizme. To pojmovanje je zelo zmotno!

Mednarodni festival komorne glasbe v Benetkah

5. septembra so začeli v Benetkah letosni veliki prazniki komorne glasbe, ki jih prireja veliko mednarodno komorno Udrženje. Za festival je zavladal po celi Evropi izredno velik interes. Saj je večmesečna propaganda naznajala, da se bodo prizvajala izredno močna nova dela na modernih skladateljev. Vodstvo festivala se je nahajalo v rokah italijanske sekcie gornjega Udrženja, kojega duša je zrani italijanski skladatelj in dirigent Casella. Prvotno je bilo določeno, da se vrše koncerti v konservatorijski dvorani, pozneje pa so morali radi izredne udeležbe prenesti koncerte v veliko dvorano opernega gledališča Fenice, kjer se je neko vprizovala premiera Verdijevga »Don Carlos« z velikim uspehom in je isto občinstvo pozneje izvzgalo božanstveno »Traviato«.

Nemško glasbo je zastopal Paul Hindemith, ki je napisil klavirski koncert pod imenom »Kammermusik Nr. 2.« Klavirski part je spremjal droben komorni orkester.

Ta kompozicija je izredno moderen, ritem oster in izrazit. Figuracija na spominja na Bacha, štino pa se Hindemith v poslednjih svojih delih naslanja na Stravinskega. Najlepši mesti koncerta sta prvi

iskati povoda. Zagledal je odigran gumb, pa je začel pigančevati in konec besedi. Potem ga pa le vpraša, zakaj je storil.

Odlžil sem pero. Vso noč sem se ukvarjal z dvema podeželskima rodinama, s psom, letnim časom. Študentom in dekletom, pa nisem mogel iztisniti iz njih trideset vrstic. Tisti pa ki jim zavidam, spremno obdelujejo, tko in predloži takega telefonskega uradnika cel roman v šestih delih. Celo z epilogom.

Ko se je že dani, sem šel spati.

V saniah sem nekomu vneto in planoval, da bi že znal priti temu folatu Čikasovi, njeviči punci in psičku do živega. če bi le ne bil z literaturo tako pošten in veste — pa mi niso verjeli.

Zjutraj me je obiskal vsiljivi znanec, ki je vedno pokazal svoj nos kot nalač takrat, kadar sem ga — potreboval, pa me je začel iznaraščevati:

— Ste delali včeraj?

— Aha.

— Utrjeni ste, kajne?

— Aha . . .

— Tako . . . Čemu neki bi se tako napačil . . .

— Ne bom več.

— A veste kai: — sa na ne spravite tako-le po vseh pravilih za dva tehdna k misalni mizi in ne napravite velike, resne povesti . . . Kako mislite, ali bi vam šlo od rok?

— In kar — saj boste gotovo razumeli ta občutek — me je postal sram za Čikasova. Menda sem preveč ignoriral samoljube tega fanta. Anuto ljubi zato, ker poveša oči: zberi denar, da si kupi Topsila, in sicer zato, ker ima mehka ušesa. Kdo bo pa verjet, da mo, re človek postati pisanec, ker ga

gorje? Takemu bitju, ki je polno najrazličnejših vresenečen, sploh ni treba

stavek in srednji Potpourri, zadnji stavek in srednji Potpourri, zadnji stavek pa učinkuje monotono. Max Butting je napisal drobničarje za godalni kvartet, ki so vsled čustvene vsebine zelo ugajale. Dumačana Hans Eys in Wilhelm Grosz sta dokazala vplive Schoenberga. Grosz je napisal koncertno delce za klavir in glosi, ki predstavlja nekako virtuošno jazzbandmuziko. Ni čuda, da je ugajala.

Pozornost je vzbudil nadalje godalni kvartet Pražana Erwina Schulhosera. Skladatelj razpolaga z velikim temperamentom in obeta veliko. Največi vtič pa je na pravilni godalni kvartet sivolasega Janačka, ki je užigal s strastnimi ritmi in z opoznimi napevi. Tematično se Janaček tudi v tem delu naslanja na slovaško narodno glasbo. Prav dobro občutene impresije sta predstavila dve pesmi Ladislava Vycpaleka.

Ljub. Gabriel Faure, ki je le malen nadalje godalni kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

Druži del praznikov je posvečen modernim orkestralnim skladbam. Na vrsto pridejo nove umetnine Schoenberga in Stravinskega.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

Skladbe so proizvajali pravovrati umetniki: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

umetnosti: komorne skladbe kvartet Zikla in Beneški kvartet, pesmi pevk Croizat iz Pariza in pevec Fleischer iz Pragi, dirigirala sta Hermann Scherchen iz Frankfurt in Louis Gruenwald iz Newyorka.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1925.

SLOVENCI! Dne 10. oktobra 1925 je peta obletica nesrečnega koroškega plebiscita, ki je odtrgal od našega narodnega telesa enega najlepših delov jugoslovenske zemlje, zibelko Slovenstva, slovenski Korotan. Nemci v Avstriji pripravljajo za ta dan sumne veselje, da proslavijo to svojo z lažmi in prevaro izvojeno zmago nad našim narodom. Tem večja je naša dolžnost, da se ta dan spomnimo koroških Slovencev, da obnovimo svojo ljubezen napravil njim. V to svrhu pripravljajo Jugoslovenska Matica s pomočjo in sodelovanjem vseh narodno-obravnih in drugih društev za 10. oktober manifestacije po vsi Sloveniji, na katerih naj ves naš narod endušno in odločno izrazi svojo zahteve po združitvi z rojaki in strankar Karavank. Zato pozivamo vse Slovence, da se pripravijo za 10. oktober, za naš Koroški dan in da se v polnem številu udeleže manifestacije, kjerko se bodo vrstile.

Otvoritev poučnega tečaja za zadružne funkcionarje v Ljubljani.

Danes dopoldne je pričel na drž. srednji tehnični šoli poučni tečaj za zadružne funkcionarje, katerega prireja Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Prireditev je vzbudila v zadružnih krogih živilno zanimanje ter je prišlo v ta tečaj nad 50 udeležnikov.

Zastopanih je 46 zadrug in oremjev.

Otvoritev sta se v imenu zbornice udeležila zbornični predsednik g. Ivan Knez ter zbornični tajnik g. dr. Fran Windisch.

Zbornični predsednik g. Ivan Knez je udeležnik pozdravljen in dejal:

Kot predsednik zbornice za trgovino, obrt in industrijo mi je prijetna čast, da Vas najprisrečne pozdravljam.

Pri tej priliki naj izrazim svoje osebne veselje, da ste se našemu pozivu odzvali tako polnoštivilno.

Vaša številna udeležba je dokaz, da je vzbudil poučni tečaj pri naših zadragah in gremijih živilno zanimanje ter da je bil v resnic potreben.

Ako hočemo, da dobni naše obrtništvo in trgovstvo pravo veljavjo, je potrebno, da stanovske organizacije obrtniškega in trgovskega stana dobro delujejo.

Dobro delovanje je pa mogoče samo tedaj, kadar so na razpolago izvezbani zadružni organi.

Zato se je zbornica odločila, da priredi poučni tečaj, kateri naj funkcionarjem naših zadrag in gremijev nudi priliko, da izpolnilo svoje znanje s strokovnimi predavanji.

Dobro izvezbani zadružni organi bodo dignili svoje organizacije na višino, na katero jih hčemo v moramo pripraviti.

Tečaj, katerega pričenjam danes, je važen del obrtnega pospeševanja ter mu želim v imenu naše zbornice kar najlepših uspehov.

Tečaj je otvoren. — Tečaj vodi g. dr. Pretnar. Tečaj bo trajal tri dni.

Predvadili bodo gg. ravnatelj Josip Reiner, ravnatelj dr. Ljudevit Böhm,

zbornični član E. Franchetti, zbornični tajnik Ivan Mohorič, dr. Ivan Pless in dr. Josip Pretnar.

— Kaj pa naša država? Sosedna Avstrija pridno gradi alpske ceste, ki so gospodarsko brez pomena, strategično pa so velike važnosti.

Prav sedaj gradi cesto z Obrnskega v Korte tik ob naši meji.

Povsem jasno je, da Avstrije pri tej zgradbi ne vodijo gospodarski motivi, marveč zgoli čisto vojaški oziri.

Ali je to v skladu z dočakanimi mirovne pogodbami, za to se Avstrije ne menjijo.

Saj bi Avstrija po tej pogodbi tudi ne smela imeti redne vojske, pa jo le ima!

Kdo pa se danes še briga za takšne lapalije? Zato se lahko zgodi, da bo nekega legepa dne naša severna sosedja jela ob naših meja! mirno in nemoteno graditi utrdbe kot izpadne točke na naše ozemlje.

Mi seveda držimo roke krizem in ne vidimo in ne slísimo nič, kaj se godi okrog nas.

Nekega dne pa bomo presečeni zazrli na grebenih Karavank in Kamniških planin nemške topove, proti katerim bomo brez vsake obrambe, ker nimamo ob mejah nobenih komunikacijskih sredstev.

— Češkoslovaški honorarni konzul v Splitu. Češkoslovaška vlada je imenovala g. Vlado Smolčiča za češkoslovaškega časnega konzula v Splitu. Tudi je naša vlaža že izdala eksekutor.

— Zoper nekaj novega! Pišejo nam: O konfuznosti novega stanovanjskega zakona se je mnogo pisalo, nad vse mičen pa je ta telesa.

Nekdo, recimo X, je bil 40 let v državnih službi in si je z svojo varnostjo za starata leta postavil lastno hišico,

da ima vsaj za sebe in družino varno začišče.

Pa ti pride stanovanjska nadlega in staci vso družino — 6 oseb v 2 sobi z kuhinjo in predsobu, ostali 2 sobi pa na nakaže drugega, kiti nima svoje strehe. Do tu vse v redu! Otroci rastejo, fantje po zaslužku, dekleta pa v zakon. Stranka, ki je nastanena, je sama zapustila stanovanje, ki je sedaj prazno. Torej je gospodar lahko uporabi za svojo družino! Recimo, hči se proči, pa ima doma lahko stanovanje in družina ostane skupaj. Veliko je temu pomagano, posebno še v materijelnem oziru. Menda finančna uprava upokojencem ne plačuje preveč radorarno in bo za hčerko vpokojuca precejšnja dota, aka ji morejo roditelji v začetku nuditi vsaj stan, denarja itd. danes ni. In zdaj najlepše! Stanovanjsko sodišče pravi, da lastnik stanovanja nima do tega nobene pravice. V lastni hiši oče ne sme dati svoji hčeri stanovanja, češ naj si ga išče drugie. Povrh tega je oče vpokojuca ter hitel v smerti proti Palanki. Verjetno je bil ta morilec. Oblasti ga zasledujejo.

— Afera s ponarejenimi železniškimi kartami. Nedavno smo poročali, da je beogradski policija izselila tolpo, ki je ponarejala železniške kartice. Kot glavnih krivec je bil prijet Marko Sudar, uradnik železniške direkcije, njegovi sokrivi pa so bili Špilo Cervar, delavnik Leopolda Hirta, neki Rubalda, Stanko Zorko, vodja železniškega

lastnika, kakor da vse pisi, »maj vse skupaj vrag vzame.« To vse se dogaja v Sloveniji leta 1925. Pa recite, da nismo birkatni in ...

— Kongres pravnikov v Beogradu. — Udeleženci kongresa se obveščajo, da so se članske karte za kongres razposlale. Služijo te karte za legitimacijo pri vseh pridržih kongresa in za dosegno znane vožnje po železnici od 14. do 25. septembra. Prometno ministrstvo je dovolilo četrtniško ceno na vseh vlakih, razen na luksuznih v brzih vlakih št. 6 in 7. (Brzovlak št. 7 odhaja iz Ljubljane ob 17. popoldne, št. 6 ob 20.10. iz Beograda). Vsak udeleženec kupi s člansko karto na svoji odhodni postaji polovični vožnji listek, ki ga uporabi tudi za povratek. Pri tem se mora izkazati s potrdilom, da se je udeležil kongresa. Znane cene veljajo tudi za izlet v Arandjelovac. Slovenski udeleženci bodo odpotovali skupno v četrtek dane 17. t. m. z brzovlakom ob 8.30 dopoldne iz Ljubljane, na Zidanem mostu (0.41 url) se jim pridružijo tovariši iz Stajerskega, Brzovlak bo imel za udeležence rezervirane vozove.

— Otvoritev poučnega tečaja za zadružne funkcionarje v Ljubljani.

Danes dopoldne je pričel na drž. srednji

tehnični šoli poučni tečaj za zadružne funkcionarje, katerega prireja Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Prireditev je vzbudila v zadružnih krogih živilno zanimanje ter je prišlo v ta tečaj nad 50 udeležnikov.

Zastopanih je 46 zadrug in oremjev.

Moda

Žamet ali kožuhovina?

Žamet ali kožuhovina — to je vprašanje, ki zanima zdaj modni svet. Oboje je enako moderno, kakor širok žametasti klobuk, v katerem je obraz tako prikupljiv in zapeljiv, tako tudi majhen, nagajiv kožuhovinasti klobuček, ki je preobložen z najrazličnejšimi okraski. Kožuhovinastim klobučkom modni saloni ne dajo mifru. Modistki jih obračajo in premarejajo tako, da so izvlekle iz njih že vse, kar so mogli dati. Najmočnejša fantazija je ta, da se odreže krajec tako, da ostane na klobučku samo še ozek rob. Iz te kožuhovine se naredi potem različni okraski in priveski. Širok žametasti klobuk trumfira in skuša izpodriniti svojega vsiljivega tekmeča. Toda to se mu bo težko posrečilo, ker je težji in tako eleganten, da ga v vseh letnih časih ne moremo nositi. Na klobučkih se je po dolgem presledku zopet pojaviло novevo perje. Na oblekah je bilo lanj zelo moderno. Zdaj se je noj tega navečesar in hoče v »svišave«. Naj se le šopiri, samo da ta sport ne bo predrag. Na slikah vidimo širok, črn žametasti klobuk, ki je zgoraj nabran v gube in ima ob strani trak; dalje majhen, siv kožuhovinasti klobuček s sivo garnituro iz

atlasa; tretji je bei kožuhovinasti klobuček, ki ima ob straneh trakove iz kožuhovine. Trakovi so zvezani s svilenimi nitkami. Zadnji je temnorjav žametasti klobuk v obliki elende z značilnimi novevimi peresi.

no pa lahko rečemo, da je večina žensk z ostrženimi lasmi dosegla to, da so izginalne razne umetne, slabo ponarejene frizure, neokusne vložke v laseh, zaviti kodri za ušes itd. Zdaj vidimo, da je ženska z gladkimi počesanimi lasmi še najlepša in najbolj prikupljiva.

Preostato nam odgovoriti samo na vprašanje, ki vznemirja mnoge čitateljice. Ali bo mikado tudi letos moden? Tako se vprašujejo mnoge čitateljice, ki jim dela ostrženja glavic skrb. Odgovor je zelo enostaven. Seveda bo. Ne moremo verjeti, da bi si dale ženske vnovič odvzeli kar so si priborile. Pa recimo, da kratki lasje v jesenski ali zimski sezoni ne bodo več moderni. To je sicer izključljivo, vendar je pa treba spregovoriti o tej možnosti, da bodo potolažene tiste čitateljice, ki se dvomijo. Večina žensk elegantnega sveta nosi danes malone brez izjemne kratke lase. Verjetno je torej, da bi nastala moda nekakšega prehoda, če bi izginila moda kratkih las. Ta moda bi se nedvomno ravnala po ženskah z ostrženimi, ne pa po onih z dolgimi lasmi, ki so odločno v manjšini. Bubi glavicom se torej ni treba batiti; prizadeti bi bilo toliko, da bi krizla in težave dolgih las vse lažje prenašale. Sicer pa kot rečeno ni pričakovati, da bi kratki lasje v doglednem času ne bili več moderni. Požugajte katerikoli ženski s kratkimi lasmi, da nosijo v Ameriki že lasulje, pa vam takoj odgovori: Kaj me to brija! Jaz dolgih las ne maram in konec besedi.

Drugo vprašanje zanima moške. Moški protestirajo proti kratkim lasem, češ da ženska izgubi s tem svojo lepoto in privlačnost. O tem bi se dalo govoriti na dolgo in široko. Težko je povedati, kaj je prav za prav na ženski najbolj prikupljivega, kakšne so njene notranje in duševne lastnosti. Smešno in naivno je trditi, da je vse to odvisno od las. Lasje vendar nimajo nič opraviti s tem, kako se menjata, z Rubensovskimi ženskami, z ženskami francoske revolucije ali današnje dobe. Smešni in vsega obžalovanja vredni so moški, ki deleženka ne »ženske« in »enženske« po dolžini las, po zunanjosti, znanju, poklicu itd. Tako ženska naivnost in čistota v tem smislu, kot se o njih običajno govorita, ni nič drugače, nego lenova v mišljenu in afektivnem konzervativizmu. Na svetu je danes na tisoč žensk, ki bore v sebi težak boj, kako bi spravile v sklad gospodinjstvo, materinstvo in javni poklic. To so važni problemi naše dobe in smešno je reševati jih po zunanjosti, po vidnih znakih, ki so v bistvu samo posledica notranjih doživetij.

Gospodinjske skrbi v jeseni

Ko se vrnejo naše gospodinje po zasluženem počitku v kopalniški ali letoviščni nazaj v mesto, jih čaka vse polno skrbi in dela v gospodinjstvu. Če so bile srečne, da so si lahko prvočidle nekaj veselih trenotkov na morski obali, še ni tak kriti s temi skrbmi. Toda večina je morala ostati doma ali pa preživeti poletje v bližini mesta. Tem dela gospodinjstvo jeseni večje preglavice, ker niso imele poleti nobenega pravega počinka. Doma jih čaka vkuhanje in konzerviranje sadja in zelenjave, napolnit je treba lončke in kozarce, da mož po zimi ne bo sitnaril čes, saj nisi pripravila nobene dobre prikuhe.

Najvažnejše je konzerviranje zelenjave, ki se dela na razne načine. Zelenjava lahko namočimo v slano vodo, posolimo, polžimo v oset, posušimo itd. Najboljše se ohrani zelenjava, ako jo zakopljemo v kleti in to pride na primer v Prusiju od 1000 letnih samomorov 105 na mesec junij in vo

ima vedno dovolj zraka in da ne pride do nje mrz. Zelenjava, kakor kumare, petrsil, korenje, zelje, pesco, čebulo itd, je treba izkopati ob suhem vremenu (letos takega vremena malone sploh nismo imeli) in dokaj pozno, ko se je že batl slane, korenje, hren, zelenja itd. se obreže v naloženo kraj druge. Nato se zasuje z drobnim mokrim peskom ali prstjo. Če se pesek sčasoma preveč posusi, ga je treba namočiti. Krompir ostane svež in dober, če ga shranimo v suhi kleči na slami ali pa na odpadkih od premoga. Zelje se drži vso zimo, če obesimo zrele v zdrave glave v takem kraju, kjer ne zmrzuje. Glave se ne smejot dotikati. Čebula mora biti zrela in ne obtolčena. Črnasta čebula je za konserviranje boljša nego bela. Naložimo jo v košare in pokrijemo z otrobi tako, da se glavice ne dotikajo. Košaro postavimo v suho klet. Vse to so nasveti za gospodinje, ki imajo doma vrt ali pa dobro klet. Mnogo je na takih gospodinjih, ki nimajo ne enega ne drugega. Toda si morajo pomagati drugače. Krepiti morajo posušeno ali v slani vodi namočeno zelenjava. Lahko tudi na pravijo iz zelenjave ekstrakt.

Ekstrakt se dela tako-le: dobro očiščeno in oprano zelenjava vse vrst na drobno razreže, zmeša in posoli. Na to se nalije toliko vode, da pokriva vso zelenjava. Ko je zelenjava skuhana, se precedi in filtrira. Precejeni sok se še malo kuha; nato pa nalije v skledice, zaliže z voskom ali parafinom in trdno zavezje. Ta ekstrakt nadomesti vsako drugo zelenjava. Manj znano je gospodinjam, kako se zelenjava suši. Nekateri gospodinje očitajo taki zelenjavi, da nima okusa, toda ta trditve je napačna. Zelenjava, ki jo hočemo sušiti, se mora namočiti najprej v mrzlu vodo in puštiti tako čez noč. To vodo porabimo drugi dan za juho, z zelenjavo pa ravnamo kakor

s svežo. Najlepše se suši zelenjava doma. Naložimo jo tenko nrezano na pločevino in postavimo na štedilnik. Pri tem je treba paziti, da vročina ni prevelika, ker se lahko zelenjava prege. To traja 3–4 dni. Posušeno zelenjava lahko tudi zmeljemo, kar bi priporočali zlasti onim rodbinam, kjer otroci zelenjava ne marajo. Ta moka iz zelenjave je zelo dobra za dojenčke in rekonsilante. Za dojenčke je zlasti dobra špična karfiljola, za rekonsilante pa tudi zelje in zeleni grašek.

Nova iznajdba, katera hoče razveseliti ves ženski svet

Pred kratkim se je našlo novo sredstvo, katero v 5 minutah uniči vse dlake na mestu, katero je bilo namazano, in to brez brvca, po katerem dlake še bolj rastejo, uporabljajo se brez vsake priprave in je vsak razdraženje koče izključeno. Pri tem pa taky prodre do korenine in jo uniči. Po prvi uporabi dlake še zraste, a mehkeša je in po vremenu negovanju izumre. Upotreba te pomade je tako enostavna, da se jo lahko poslužujete kjerkoli in Vam v 5 minutah vsa odstrani.

Garantira se uspehi, v nasprotnem slučaju se vrača denar. Dobiva se v vseh drogerijah in parfumerijah.

Pozor pred imitacijo. Generalno zastopstvo in razpošiljalnica za celo Jugoslavijo Mirč in Komp., Kr. Milana 44, Beograd, telefon 18–69.

Prevedel dr. F. S.

Mesto da bi se človek boril neposredno proti svoji slabosti, je bolje, ako neguje nasprotno lastnost. Zakaj potem kmalu zame to, kar nam ni začeljeno. Stremljenje po čem bojhsem in višem je noboljše sredstvo proti nizkim lastnostim, katerih bi se radi iznebili. Ako se navadimo stremiti vedno po višem, zamre v nas vse nizkosti, ker jih ne negujemo več. Samo to se v nas razvija, kar sami vzgojujemo in negujemo.

Svoje dni so bili preprečani, da duševnih lastnosti in sposobnosti ni mogoče negovati in spremeniti, dandanes pa smo že popolnoma opustili to naziranje. Obstajajo otroška zavetisa, kjer skušajo vcepiti deci različne lastnosti. Tu se je pokazalo, da pri igrah, pri katerih gre v prvi vrsti za pogum, dobivajo boleči in strahopetni otroci polegoma vedno več in več zaupanja do samega sebe ter s stalno vajo in vedno bolj razvijajoče se samozavestjo izgubljajo po vsem svojo boječnost in strahopetnost. Take igre, ki vzbujajo živahne in podjetne misli ter bodre človeka v samozavestjem nastopu, imajo velik vpliv posebno na take otroke, ki doživljajo doma le malo veselja in so zato nagnjeni k otožnosti. Pod vplivom teh iger dobi nih obraz prav hitro dodela drug izraz.

Največji krutost, ki jo je mogoče zagresti, je, ako se komu očita njegova nepopolnost ali kaka njegova posebnost, napaka ali al slabost. Tako človeku ne smemo otežkočati njegovega položaja, ki je itak že težak, marveč moramo storiti vse, da mu damo pogum in mu nudimo pomoč.

Ako ima kaka deklka manj krasen obraz, kakor njene tovarišice, jo ne smemo neprestano opozarjati na to, marveč poučiti jo moramo, da si naj tako dolgo stalno predočuje ideal krasote, da se spremeni njen obraz. Moral bi jo stalno podučevati, da je krasota duše nekaj, kar je tisočkrat veličastnejše, kakor pa krasota telesna in da lahko z neprestanimi prizadevanji po učinkovitosti postane tako privlačna, da nihče na njej niti pa zapezi kake zunanjje hibe.

Tisoč in tisoč ljudi dopušča, da zapada njihov duh v robstvo predsodkov in nevdomnosti, ali da ga zasušijo celo skrbi, strah in ozkorčnost v taki meri, da niso v stanu razvijati niti ene desetine one sile, ki jim je prirojena. Ti niti ne vede, kaj je popolna svoboda, tako zelo je njihov duh vkljenen v verige strahu, sovrašta in strast. Toda ni nobena težave, ako se hočemo osvoboditi teh svojstev. Treba je samo vedeti, kako pravzaprav nastaja navada. Vsa umetnost obstaja do gotove mere le v tem, da odvijama klopčič polovice. Deloma je to res. Toda pojasnilo teh dovtipov je drugod. Doverti o taščah in o možih pod pantoflem, da pa zmanjšam besede o sekularnih zankoskih mož napram ženam. Kdor ne pozna razmer, bi mislil, da je v naši družbi mož v rodbini nesrečna žrtva, ki se mora z ene strani na vse načine braniti taščne zlobe, z druge pa potprežljivo prenašati teror svoje boljše polovice. Deloma je to res. Toda pojasnilo teh dovtipov je drugod. Doverti o taščah in o možih pod pantoflem nastanejo zato, ker delajo dovtipe moški, ne pa ženske. Doverti je moški izum. Anekota je tipično moško področje.

Dovtipi so se pojavljajo najbrž v pravdavnih časih. Zato so tudi večinoma zelo starci. Pojavili so se v občevanju moških, ki so imeli mož še svoje zborovanja, kar mor je bil ženam dostop versko prepovedan. Še dandanašnji imajo možje svoje moške klube in društva, kamor žene pod nobenim pogojem ne smejo stopiti. Tu se vrše moški misteriji, govori se o velikih skrivnostih, ki jih žensko uho ne sme sličati. V takih klubih so nastali dovtipi o taščah. Tu so nastale tudi jumske pesmi, toda to je že druga literatura. Zato se priporočuje dovtipi in anekote še dandanes na moških zborovanjih in sejah, ne pa pri čajankah. Če pove ženska anekdoti, je to grobi maskulinizem. Moški stresajo kar iz rokava, pa jim nihče ne zameri.

Prastari in posvečeni moški izvir dovtipov nam torej kaže, zakaj je še vedno toliko dovtipov o taščah in možih pod pantoflem. Med drugimi dovtipi so značilni tak, ki govore o stricu ali teti, ki noče umreti. Nikoli ne slišimo dovtipa, da n. pr. noče umreti konkurenčni ali pisarniški predstojnik. To bi bil dokaz nekolonosti. Dovtipi o tem, da je stricava ali tetina duša priznata k telesu, se pa nam ne zde surovi zato, ker so predistorični. To je nekaj ostanev pradavnih običajev, sezganja mrljev ali celo ljudždrstva. Znano je, da so starci narodi vse preveč stare ljudi pojedili. Pradavni kanibal le delal dovtipe, kako bo cvr strica, ki je pozabil umreti, kakor jih delo moderni nečak na račun strica, ki mu mora zapustiti bogato dedičino, pa noče umreti. To so torej arhaični ostanki pripro-

stega in zakonitega rodbinskega kanibalizma.

Isto velja tudi glede dovtipov o nedeljskih lovcih in ribičih. Ne delajo se dovtipi o vrtnarjevi, pač pa o lovčevi smoli. Zlobni jeziki ne govore o nesreči pri operaciji slepiča ali pri gradbi nove palače, pač pa o vsaki lovski nezgodbi. Lov je najstarejša in čisto moška zadeva. Smejemo se temu, čemur se je smejal človek že takrat, ko je živel še v brlogih. Pračlovek se je držal v trebušu od smeha, če njegov tovaris ni zadel mamuta. Zato delamo dovtipe na račun nedeljskih lovcev in ribičev, da si je med nimi mnogo takih, ki vse žive dni še niso ujeli misli.

VIMETE SE VAS DEHARSKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žigov, ključ, ker eden par nogavice z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlatu)

,ključ“
traja tako dolgo kakor žirje pari drugih. Kupite eden par in prenicačite se!

O. S. Marder:

Ako se spremeni mišljjenje, se spremeni tudi človek

Prevedel dr. F. S.

Mesto da bi se človek boril neposredno proti svoji slabosti, je bolje, ako neguje nasprotno lastnost. Zakaj potem kmalu zame to, kar nam ni začeljeno. Stremljenje po čem bojhsem in višem je noboljše sredstvo proti nizkim lastnostim, katerih bi se radi iznebili. Ako se navadimo stremiti vedno po višem, zamre v nas vse nizkosti, ker jih ne negujemo več. Samo to se v nas razvija, kar sami vzgojujemo in negujemo.

Svoje dni so bili preprečani, da duševnih lastnosti in sposobnosti ni mogoče negovati in spremeniti, dandanes pa smo že popolnoma opustili to naziranje. Obstajajo otroška zavetisa, kjer skušajo vcepiti deci različne lastnosti. Tu se je pokazalo, da pri igrah, pri katerih gre v prvi vrsti za pogum, dobivajo boleči in strahopetni otroci polegoma vedno več in več zaupanja do samega sebe ter s stalno vajo in vedno bolj razvijajoče se samozavestjo izgubljajo po vsem svojo boječnost in strahopetnost. Take igre, ki vzbujajo živahne in podjetne misli ter bodre človeka v samozavestjem nastopu, imajo velik vpliv posebno na take otroke, ki doživljajo doma le malo veselja in so zato nagnjeni k otožnosti. Pod vplivom teh iger dobi nih obraz prav hitro dodela drug izraz.

Največji krutost, ki jo je mogoče zagresti, je, ako se komu očita njegova nepopolnost ali kaka njegova posebnost, napaka ali al slabost. Tako človeku ne smemo otežkočati njegovega položaja, ki je itak že težak, marveč moramo storiti vse, da mu damo pogum in mu nudimo pomoč.

Ako ima kaka deklka manj krasen obraz, kakor njene tovarišice, jo ne smemo neprestano opozarjati na to, marveč poučiti jo moramo, da si naj tako dolgo stalno predočuje ideal krasote, da se spremeni njen obraz. Moral bi jo stalno podučevati, da je krasota duše nekaj, kar je tisočkrat veličastnejše, kakor pa krasota telesna in da lahko z neprestanimi prizadevanji postane tako privlačna, da nihče na njej niti pa zapezi kake zunanjje hibe.

Tisoč in tisoč ljudi dopušča, da zapada njihov duh v robstvo predsodkov in nevdomnosti, ali da ga zasušijo celo skrbi, strah in ozkorčnost v taki meri, da niso v stanu razvijati niti ene desetine one sile, ki jim je prirojena. Ti niti ne vede, kaj je popolna svoboda, tako zelo je njihov duh vkljenen v verige strahu, sovrašta in strast. Toda ni nobena težave, ako se hočemo osvoboditi teh svojstev. Treba je samo vedeti, kako pravzaprav nastaja navada. Vsa umetnost obstaja do gotove mere le v tem, da odvijama klopčič polovice. Deloma je to res. Toda pojasnilo teh dovtipov je drugod. Doverti o taščah in o možih pod pantoflem nastanejo zato, ker delajo dovtipe moški, ne pa ženske. Doverti je moški izum. Anekota je tipično moško področje.

Dovtipi so se pojavljajo najbrž v pravdavnih časih. Zato so tudi večinoma zelo starci. Pojavili so se v občevanju moških, ki so imeli mož še svoje zborovanja, kar mor je bil ženam dostop versko prepovedan. Še dandanašnji imajo

Gospodarstvo

Industrija perzijskih preprog

Na letosnjem velesejmu smo videli nekaj krasnih perzijskih preprog, ki so zbudile med ljubitelji splošno zanimanje in privabilo mnogo gledalcev. Zato bo gotovo marsikoga zanimalo, kje in kako se izdelujejo te preprog, kakšno vrednost imajo in kaj pomeni ta industrija za narodno gospodarstvo dotičnih krajev. Najprej nekaj statističnih podatkov, ki jih posnemamo iz mesecne revije ameriške trgovske zbornice v Carigradu «Levant trade review». Podatki se tičajo stanja industrije perzijskih preprog v letosnjem letu.

Iz trgovskih knjig za januar, februar, marec, april, maj, junij in avgust je razvidno, da je izvoz iz Perzije v Carigrad 600 bal preprog (1 bal obsegajo okroglo 30 m² preprog). Iz knjig za marec, april, maj, junij, junij in avgust sledi, da je doseglo iz Rusije v Carigrad 960 bal kavkaskih preprog. A aprili je prodala sovjetska trgovska delegacija 1500 kavkaskih preprog za 11.000 angleških funtov (okrog 3.030.440 Din), posnje pa še 715 komadov za 5000 funtov. To seveda samo manjše preproge. Iz Perzije je prispevalo samo nekaj bal. Pač pa jih je prodala Perzija mnogo v juniju. Po nazivu in cenah so razdeljene preproge takole: turški giorovan 12.50–13.50 turških lir za m², heris 15–23 lir za m², tebris navadni 15 do 18 lir, tebris fini 20–28 lir, kirman navadni 35–50 lir, mosulzindžjan 21–25 lir komad, mosulzindžjan 30–55 lir komad, širvan finejš 75 do 125 lir, gendž-karabah 32–38 lir komad, avgan 4–5 šilingov za kvadratni čevalj, busara 9–11 šilingov kvadratni čevalj, beludžistan fini 1.25–2.25 lire kvadratni čevalj, anadolški 13–18 šilingov komad, anadolški mali 4.50–9 šilingov komad. Preproge se imenujejo po krajih, kjer jih izdelujejo. Samo v Zedinjenih državah je šlo preprog: iz Turčije I. 1923 – 262.958 kvadratnih čevaljev v vrednosti 1.381.796 dolarjev, I. 1923 – 17 tisoč 9 kvadratnih jardov v vrednosti 96.503 dolarje, I. 1924 – 2.186.294 kvadratnih čevaljev v vrednosti 1.436.307 dolarjev, I. 1925 – 54.517 kvadratnih jardov v vrednosti 194 tisoč 583 dolarjev. Iz Grške od I. 1923 do 1925 za približno 9000 dolarjev, iz Sireje za 4000 dolarjev in iz Palestine za 21.505 dolarjev.

Kako se izdelujejo preproge v Perziji? Tam delavci nimajo nobene predizobrabe. Uči se samo s prakso. Zato je težko uveljaviti kaj novega, vse gre samo po tradicijah. Vendar pa je delo čisto in estetično. Izdelovanje perzijskih preprog je večinoma domača obrt. Samo v mestu Tebris je tovarna za preproge. V tej tovarni delajo samo moški. V vseh drugih krajih izdelujejo preproge žene in dekle. Za slike na preprogah služijo umetnikom razni starinski predmeti, včasih jim pa pomaga tudi lastna fantazija. Voljeno prejo za preproge barvajo domačini, ki se pečajo samo s tem poslom. Rabijo samo rastlinska barvila. Preja se barva v prstenih posodah. Izdelovanje preprog nikoli ne barvajo preje sami. Producenci dobivajo naročilo navadno od trgovcev samih, ki jim dajejo tudi potrebne predajme. Nato materio k prodajalcem barvane preje, kupijo material in začno delati preproge po naročilu. Ko je narejen en del, dobre drugi predujem, potem tretji itd., dokler ni preproga gotova. So pa tudi taki izdelovalci, ki imajo dovolj denarja, da lahko delajo brez predajmov. Na trgu na kupijo trgovci večjo količino preprog in jih potem prodajajo bodisi domačim engrosistem ali pa tujcem, ki se mude v dotičnem kraju. Mnogo angleških in ameriških tvrdk fma v Perziji svoje zastopnike, ki naročajo in zbirajo preproge ter jih pošiljajo svojim tvrdkam.

Bombaževina za preproge gre večinoma iz Anglije. Volna je samo domača, predena večinoma na roko, zakaj v Perziji ni nobenih predilnic. Sploh ima volenna preja, ki je izdelana doma na roko, prednost pred tovarniškimi izdelki. Barvila za preproge izdelujejo večinoma v Perziji. Uvaža se samo indigo in nekatere druge barve, kajih v Perziji nimajo. Preproge gredo skozi več rok. Pred vojno so posiljali perzijske preproge na carigraski trg, kjer so jih kupovale vse tvrdke, ki niso imeli neposredne zvezze s Perzijo. Zdaj gre iz Perzije v Carigrad zelo malo preprog. Večinoma jih posiljajo neposredno v Ameriko in Anglijo. Najvažnejša mesta v Perziji, ki izvajajo preproge, so: Tebris, Kešan, Sultanabad, Kirman, Jezd, Horasan in Kurdistani. Najlepše in najdražje perzijske preproge iz-

delujejo v Horasanu, Kirmanu, Azerbejdžanu in Kurdistani. Znamenite so horosanske preproge Kain, Birdžent in Serekha. Najlepše in najbolj trpežne so preproge, ki jih izdelujejo v Kirmanu. Vse te preproge se dele seveda na več skupin, in sicer po prej, ki je lahko bombaževina, volna, konopija, zmes iz bombaževine in volne, zmes iz volne in konopije, obenem koprive itd.

Največjo vrednost imajo navadno preproge iz volne. Te so tudi najbolj trpežne.

Izvoz preprog iz Perzije in njih vrednost je razvidna iz naslovnice, ki se nanaša na l. 1907–1914. Vrednost je izražena v francoskih frankih.

Leta 1907–1908	—	18.641.855
> 1908–1909	—	19.749.418
> 1910–1911	—	24.208.279
> 1911–1912	—	22.569.178
> 1913–1914	—	59.597.432.40

Ti podatki obsegajo samo izvoz preprog po Črnom morju. O izvozu preko drugih pristanišč in po suhem žal nimamo podatkov. V Perziji se izdelujejo preproge v najrazličnejših oblikah. Tudi kakovost, velikost, slike, barve itd. so različne. Če perzijsko preprogo potipimo, se takoj poznajo razlike med poedini vrstami. Večino preproga izdelujejo po vseh ženih med drugimi opravili, kakor n. pr. pri naši kmetice, ki med običajnim delom že predejo ali šivajo. Perzijske preproge gredo po vsem svetu, največ pa v Ameriko, kjer plačujejo od 21.50 do 100 dolarjev za 1 m².

Svetrska produkcija železa

1. Producija železa v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	30.653	40.026	31.000
Anglija	19.000	4.400	8.200
Francija	10.260	7.440	7.300
Belgia	5.126	5.346	7.500
Luksemburška	2.428	2.154	2.800
—	—	1.384	2.125

Vkupna produkcija

2. Producija jekla v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614	5.029	6.850
Luksemburška	2.428	2.250	2.850
—	—	1.182	1.850

Vkupna produkcija

3. Producija jekla v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614	5.029	6.850
Luksemburška	2.428	2.250	2.850
—	—	1.182	1.850

Vkupna produkcija

4. Producija železa v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614	5.029	6.850
Luksemburška	2.428	2.250	2.850
—	—	1.182	1.850

Vkupna produkcija

5. Producija železa v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614	5.029	6.850
Luksemburška	2.428	2.250	2.850
—	—	1.182	1.850

Vkupna produkcija

6. Producija železa v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614	5.029	6.850
Luksemburška	2.428	2.250	2.850
—	—	1.182	1.850

Vkupna produkcija

7. Producija železa v tisočih angl. ton:

Udružene države	1913	1923	1924
Nemčija	31.301	44.944	37.800
Anglija	18.631	5.900	8.500
Francija	7.664	8.482	8.221
Belgia	4.614</td		

UNDERWOOD pri LUD. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I. Telefon 550 UNDERWOOD

Damska konfekcija
in modni salon

T. KUNG, Mestni trg.
Blagovi in svila v zalogi.
Najnje cone! Pravostno delo!

Zajamčeni uspjeh!

Bolesni od gihta in reumatizma zahtijevajujoši damsko pokuse boce „PEJODINA“ za trenaže, Din 30 od: E. Reimer, Ing.-Chemiker, Stuttgart, Im Haselbusch 2, Njemačka 3381

Dr. Ivan Eržen
zobozdravnik v Kranju
ne ordinira od 15.
do 30. septembra

J. Stjepušin
— Sisak —

pravoprač
najbolje tambure, žice
varitve, škola
— ostala potrebna
ština za sva
glažbala. Odlično
koven na pa
riskoj izložbi. — Cjenici franke.

Dežni plašč 44 L
iz angleške gumiранe tkanine Din 270 —, posebno
dobra kakovost Din 300 —, specijalite. Covercoat
Din 350 —, dežne platerne iz nepremočljivega ledna
Din 380 —, za dečke Din 150 —, razpoljiva veletrgovina R. STERNICKI, Celje št. 21. Istruvrteni členki
s šez 1000 silikami se pošilje vsakemu zetonu, vzorci
od sukna, kamogora in razne manufakturne robe pa
samo 8 dni na ogled. Kdor pride z vločkom cesavo
kupovati, dobri na kupu primočrte vožnje.
Kar ne ugaia in ni odrezeno, se zamenja ali vrne
denar. Naročila že Din 500 — poštne proste. —
Trnovci enosredne cene

Zdravniško pripravljeno!

GLEICHEN

Konštantinov in
pri obodelostih

Johannisbrunnens
zravnava, osevežujoča namizna
pijača

Dobiva se povsod!

BERŠKI

Emin vrelec
sopil

Vrelska sol
najboljše, najučinkovitejše in
halacijsko sredstvo

Potnik se išče

za Ljubljano in okolico za moko in deželne pri-
delke. Ponudbe z navedbo do sedanjega službo-
vanja in zahtevkom plače je poslati na upravo
Sloven. Naroda pod „Potnik Ljubljana“ 3389.

Ivan Jax in sin

Ljubljana 11 L

Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji.
Izborna konstrukcija in elegantna iz-
vršitev iz tovarne v Lincu.

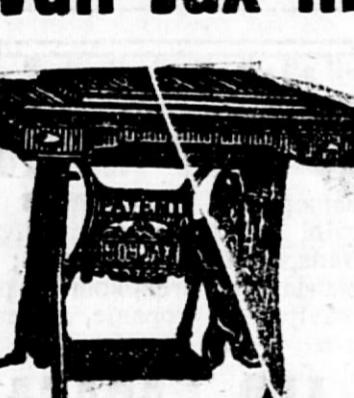
Ustanovljena 1867. Ustanovljena 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Posemne deli koles in šivali strojev.

10-letna garancija.

Pisalne stroje ADLER in URANIA.
Kolesa iz prvih tovarn „Dirkopp“, „Styria“, „Waffenrad“, „Kaiser“.

ROYAL MAIL LINE
Kr. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za krajevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. štev. 17.
Redoviti potniški promet:
Hamburg-Cherbourg-Southampton v
New York in Kanado
Cherbourg-Liverpool-Southampton v
Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaolo. —
Odorava potniški v prvem, drugem in tretrjem razredu.
Kabinu tretjega razreda z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstvo:
Beograd, Karagićeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —
Veliki Bečker, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitolj, Bulevard Aleksandra 163.
Brzojavni naslov za goričko navedeno podzastopstvo „Royal Mail Line“.

Za Bosnu, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogorijo:
Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gružu.
Brzojavni naslov: „Prometna banka“.

SPLIT, Dioklecijanova obala 8 — METKOVIĆ, Ivo Veraja.

86/L

Kdor bi rad na morje,
se mu najtopleje priporoča
Pension - hotel Rokan
Selce kod Crikvenice

Izvrstna kuhinja. — Lepi nasadi.
Pension s stanovanjem za 10 dni
Din 650. — Priporoča se lastnik
Alois Beranek.

**Naštarejsa slovenska
glešarska in litarska
delavnica**
Ivan Brčelj, Dunajska 6/19,
se priporoča. Izvrstitev točna, cene
zmerne 179/-

Damski beli filc klobuki
kakor tudi v vseh sportnih barvah
v veliki zalogi in po nizkih cenah
pri Miksi Horvat, mestni, Ljubljana, Št. ig. 21

Najnovejša iznajdba!
Brez kvarjenja blaga kremično
snaženje in vsakdvratno barvanje oblike.

ANTON BOČ 58 L
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6
I. nadstr. Glince-Vic 46

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
krovni, stavbari, galerijski in okrasni
klopi. Instalacije vedovodov.
Izgara strehovodov. Kapitalisti in klasevine naprave

Izdelovanje posod iz plastične za
firme, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škatle)
105 L za konserve.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni tr. 15
p. domača zaloge
dežnikov in sončnikov ter srečajnih
palič.

Popravlja se izvirne lastne in zložne

Josip Petelinču
modno blago, sukanec,
toaljetno milo, vezenino,
žene robe, razne šteklke,
palice, nahrbnike, nogavic,
rokavice, potrebitne
za čevljarje, kroče, šivile,
sedlarje.

En gros En detail

Ljubljana 128 L
(blizu Prešernovega spomenika ob rodi)

AIDA z Avtova žarnico

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
raba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

„AIDA“
se rabiti za razsvetljivo prodajalnic
uradov, gostilnic, šol, cirkov, dvo-
rišč, vrtov itd. „AIDA“ je pri-
kladna za najnovejše in največje
prostore. — Zahtevanje prospektov!
Glavno skladišče za SHS im.
elektrotehnična firma

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

„AIDA“
se rabiti za razsvetljivo prodajalnic
uradov, gostilnic, šol, cirkov, dvo-
rišč, vrtov itd. „AIDA“ je pri-
kladna za najnovejše in največje
prostore. — Zahtevanje prospektov!
Glavno skladišče za SHS im.
elektrotehnična firma

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Izčemo zaupne zastopnike.
— Zahtevajte takoj prospekt!

200-500
svet moči.
Krasne bele luč
Neznamna po-
ruba petroloja
Sve.1 kakor
električna!

SVARC i drug</b